

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. De impedimento matrimonium dirimente ex cognatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Idem ante Augustinum sanctus Ambrosius docuerat inquiens: *Nec illud moveat, quod ait, qui Joseph accepit conjugem suam. Cum enim initiatur conjugium, tunc conjugii nomen affiscitur. Non enim defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Denique cum conjungitur puella, conjugium est, non cum virili admixtione cognoscitur (De Virgin. t. 6).*

CAPUT II.

De impedimento matrimonium dirimente ex cognatione.

Triplex est cognatio: naturalis, legalis, & spiritualis. Naturalis cognatio appellatur consanguinitas: hæc est vinculum inter duas personas, quæ ex eodem proximo stipite descendunt, quod vinculum ex carnali generatione oritur, & matrimonium ad quartum usque gradum inclusive nullum reddit.

Ut cognoscatur cognatio, duæ distinguendæ sunt lineæ, recta, & collateralis. Recta linea illa est, in qua personæ una ab alia descendunt; sicut filius a patre, nepos a filio.

Hæc linea recta dividitur in lineam descendentium, quando descendendo per genitores geniti numerantur; aut in lineam ascendentium, quando a filiis ad patres numerando progredimur.

Linea collateralis illa est, in qua plures personæ ab eodem descendunt stipite, quamvis una aliam non genuerit: sic fratres in linea collateralis sunt consanguinei.

Ut

Ut sciatur in quo consanguinitatis gradu personæ sint, tres regulæ sunt observandæ. Prima quoad lineam rectam regula est, tot esse gradus, quot personæ, dempto stipite. Exempli gratia pater, filius, & nepos tres sunt personæ: si stipitem demas, qui est pater, patrem & filium reperies in primo esse gradu, filium & nepotem in secundo.

Secunda regula quoad lineam collateralem est, tot gradibus inter se distare personas, quot gradibus distant a communi stipite: hinc duo fratres sunt in primo gradu, duo consobrini in secundo, & sic de reliquis.

Tertia regula quoad eandem lineam collateralem est, gradum sumi a persona remotiore. Exempli gratia Petrus duos filios habet, Joannem & Paulum; Joannes autem filium habet Antonium, & nepotem Guilielmum. Si petas quo cognationis gradu sint conjuncti Paulus & nepos Joannis, id est Guilielmus, respondeo tertio, quia Guilielmus nepos Joannis tribus gradibus a primo stipite distat, nempe a Petro, siquidem cum quatuor in linea recta personæ extent, videlicet Petrus, Joannes, Antonius Joannis filius, & Guilielmus Joannis nepos, si unum demas, tres remanent. Igitur Paulus & Guilielmus Joannis nepos tertio consanguinitatis gradu sunt conjuncti.

Mundi initio, ut ejus incolæ auerentur, oportuit fratres sororibus in matrimonium copulari; sed postquam hi filios filiasque genuerunt, ab hujusmodi contrahendis matrimoniis des-

desitum est: fiebant præcipue matrimonia inter consobrinos, qui patrem vel matrem communem non habebant. Abraham Saram uxorem duxit filiam fratris sui, qui eodem patre natus erat, idest Thare, sed non eadem matre. Isaac uxorem duxit Rebeccam, quacum tertio consanguinitatis gradu jungebatur; Jacob vero uxores accepit Labani filias, qui matris suæ frater erat, quocum quarto consanguinitatis gradu erat conjunctus. Amram Levi nepos accepit uxorem Jochebed patruelem suam, quæ peperit ei Aaron & Moysen (Exod. 6.). In Levitico (cap. 18. & 20.) plures enumerantur consanguinitatis gradus, in quibus matrimonia contrahere Deus vetat.

Pluribus sæculis matrimonia ad septimum usque gradum Ecclesia prohibuit. Innocentius Papa III. in Lateranensi Concilio hanc septem graduum prohibitionem ad quatuor tantum restrinxit (Greg. ep. 21. lib. 12. Nicol. I. 35. qu. 3. c. nulli, c. non debet extra de cons. & affin.), & Gregorius IX. hanc Constitutionem confirmavit, quæ adhuc in Ecclesia servatur.

Præceptum aliquid prohibens tripliciter naturale vocari potest. Primo quia res vetita adeo intrinsece mala est, ut mutatione nulla fieri unquam bona possit; sicut Dei odium, mendacium, & idololatria. Secundo quia res prohibita est quidem semper & ubique intrinsece mala, non tamen in extrema necessitate. Exempli gratia, vetitum est aliena invito domino rapere; attramen potest pauper in extrema necessitate id

Godeau Theol. Mor. Pars II. N n invi-

invito etiam domino surripere, quo opus
bet, ne fame pereat, quia in extrema necessitate
bona omnia sunt communia. Tertio quia
vetita mala quidem est absolute considerata, sed
mutatis circumstantiis bona & permissa esse po-
test. Exempli gratia, hominem occidere est
intrinsicè malum, sed si per iudicis sententiam
reus occiditur, non est ista actio mala.

Consanguinitas non ex naturali præcepto pro-
mi, tertive generis nullum reddit matrimonium.
Etenim nulla est consanguineorum intrinsicè
mala conjunctio, ut nequeat Deus ab illa dispen-
sare; quamvis consanguineorum conjunctio,
quocumque gradu fiat, nude spectata, turpis
sit & mala, ideoque naturæ lege vetita. At
non dici generatim nequit, hujusmodi con-
junctioes naturali lege esse prohibitas; siquidem
ob justam aliquam causam, & in pluribus cir-
cumstantiis licitæ esse possunt. Quamobrem
oportet, ut positivæ etiam specialesque leges ex-
stant, quæ determinant circumstantias, in quibus
matrimonium inter consanguineos initum non
solum sit illicitum, sed etiam nullum, nam quæ
ad nullitatem lex specialis requiritur, siquidem
multa facta tenent, quæ fieri prohibentur, præ-
cipue in contractibus.

Hinc præceptum matrimonia inter con-
sanguineos prohibens, secundo tantum modo natu-
rale dici potest, ita ut hujusmodi matrimonia
non solum illicita sint, sed etiam nulla.

Primo prohibetur matrimonium inter filium
& matrem. Secundo prohibetur inter filium
patrem

patremque. Nationes quælibet solo naturæ ductu hæc matrimonia detestatae sunt, & Persarum morem, apud quos filius cum matre matrimonium inibat, reliquæ nationes damnarunt. Tertio prohibetur matrimonium inter fratrem ejusque germanam sororem, id est ex iisdem natam parentibus. Quarto prohibetur inter fratrem & sororem, quæ ex eodem patre, vel ex eadem matre nata sit. Quinto prohibetur inter privignum & novercam: quod peccatum sanctus Paulus in incesto Corinthio excommunicatione puniit. Sexto prohibetur inter vitricum & privignam. Idem de illis statuendum est, qui in linea recta quocumque gradu sunt juncti, de patruo scilicet, avo, & abavo, cum suis filiabus, aut neptibus. Ratio hujusce prohibitionis est pudor & reverentia, quam iis, qui se genuerunt, & quos patres vocant, patribus nempe, avis, abavisque debent filii exhibere. Civiles leges hæc matrimonia prohibuere, ut ex Justiniani Institutionibus discimus (*tit. de nuptiis*). Egregie sanctus Thomas de hisce prohibitionibus agit, quarum (*2. 2. qu. 154. art. 7.*) plures affert rationes (*a*).

Cæte-

(a) Qui scienter attentant in prohibitis hisce seu consanguinitatis, seu affinitatis gradibus matrimonium contrahere, in utroque Jure graves pœnas incurrunt; de Jure canonico excommunicationem ipso facto a Clem. V. in Concilio Viennensi Generali latam per *Clem. un. l. t.* subeunt: debent etiam publice ut excommunicati denunciari. De Jure Civili Josephus I. Imperator pro Romano Imperio in *Ordinat. Criminali art. 19* sanc-

N n 2

xit,

Cætera vero inter consanguineos & affines matrimonia, præter hæc recensita, cum non sint neque illicita, neque nulla, & cum graduum prohibitio, quæ in Levitico legitur, ad Mosaicam legem pertineat, nec Christi fideles obligare possit, siquidem Dei Filius in Evangelio nihil ad id spectans præcepit; merito infertur, nullum gradum præter recensitos, neque naturali jure, neque divino, Fidelium matrimonia posse impedire. Quapropter facultas datur est Ecclesiæ, ut legibus suis definiat, intra quos gradus matrimonia contrahere liceat, vel eadem contrahere non sit permissum; imo etiam invalide contrahantur; siue ad matrimonii honorem servandum, siue ad hominum concordiam tuendam, siue ad plura animarum damna vitanda. Deus in universum statuit, ut legitimæ personæ essent Sacramenti matrimonii subjectum, & ad illud suscipiendum aptæ; sed Ecclesiæ suæ auctoritatem tribuit declarandi, quæ sint legitime personæ & ad contrahendum aptæ; quæ matrimonii sint impedimenta: proinde potest ipsæ hæc impedimenta restringere, aut relaxare, & que dispensare in iis gradibus, in quibus iure ecclesiastico, non autem naturali, matrimonium est vetitum. Hac semper auctoritate usa est Ecclesia; & sanctus Gregorius magnus Angli-

xit, ut incestus inter parentes, & proles, inter cognatos in primo, & secundo gradu, & inter affines in primo gradu lineæ rectæ gladio puniatur. Hæc serviunt vel maxime Confessariis, & Parentibus ad absterrendum fideles ab ejusmodi incestibus intuitu tam gravis poenæ & infamiæ.

De impedimento matrimonium &c. 565

post eorum statim conversionem permisit, ut in quarto & in tertio etiam consanguinitatis gradu matrimonia contraherent. Tridentinum Concilium anathemate perculit hæreticos, qui docent Ecclesiam hujusmodi dispensationes concedere non posse. Caute tamen debent Pontifices hac facultate uti, & præcipue in secundo gradu non est dispensandum, ut ait Tridentinum, *nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.* Hispaniarum Reges consuetudine gaudent, ut amitas suas neptesque ducere possint uxores, ne regni jus extra regiam familiam exeat. At hujusmodi matrimonia felices non semper successus habuere; timendum imo est, ne occulto Dei judicio divina maledictio super ipsa descenderit. Porro si id affirmare licet de Regibus, qui ex publicis causis matrimonia ista celebrare possunt; privatis multo magis timendum est hominibus, qui non ex publicis causis, sed ex cupiditate, aut ex avaritia hujusmodi matrimonia contrahunt.

Idem dicendum est de gradibus affinitatis, quæ a marito contrahitur cum uxoris suæ consanguineis; & ab uxore cum consanguineis viri sui. In veteri Lege tenebatur frater fratris sui absque liberis defuncti uxorem ducere, ad fratris semen suscitandum. Ad septem olim gradus impedimentum affinitatis extendebatur, at in Lateranensi Concilio ad quatuor tantum est reductum, in quibus si absque Pontificis, aut Diocesani Episcopi dispensatione matrimonium contrahitur, est invalidum.

N n 3

Du-

Duplex est spiritualis cognatio, quæ matrimonium contrahere vetat, & contractum infirmat. Prima est paternitas; quæ contrahitur inter baptizantem, si sit laicus, & baptizatum, vel quæ contrahitur inter personam, quæ de Baptismo puerum suscipit, aut de Confirmatione, & baptizatum ipsum, aut confirmatum. Secunda est compaternitas, quæ contrahitur a baptizante, & ab eo, cui puerum de Baptismo suscepit, cum carnali patre & matre baptizati. Hujus cognationis ratio est, quia Baptismus est spiritualis generatio, cui eadem reverentia est debita, quæ carnali paternitati tribuitur. De jure antiquo spiritualis cognatio oriebatur inter legitimos & naturales baptizantis filios & baptizatum, item inter legitimos patrini filios, & baptizatum, quæ vocabatur confraternitas: a Tridentinum Concilium (*Sess. 24. cap. 2.*) hanc sustulit, ideoque nullum hodie oritur impedimentum inter patrini aut baptizantis filios & baptizatum. Præterea *sancta Synodus statuit, ut unus tantum, vel unus & una baptizatum de Baptismo suscipiant; inter quos ac baptizatum ipsum & illius patrem & matrem, nec non inter baptizantem & baptizatum, baptizatiq; patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Quod si alii ultra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant. Patrinarum uxores non amplius, ut olim, cognationem contrahunt cum baptizato, vel ejusdem parentibus.*

De impedimento matrimonium &c. 567

Si ante matrimonium hæc spiritualis cognatio contrahitur, illud celebrare ipsa vetat; si autem matrimonio supervenit, non potest illud solvere, sed solum marito vel uxori jus adimit debitum conjugale petendi, quando alteruter cognationem contraxit, nisi aut ex ignorantia invincibili, aut ex inevitabili necessitate illam contraxisset.

Legalis cognatio illa est, quæ ex adoptione oritur, cujus ope naturalium filiorum carentia supplet, qui horum loco extraneos sibi adoptat. Porro adoptio impedimentum est, quod matrimonium ad quartum usque gradum inclusive nullum reddit, sicut consanguinitas.

Tres gradus adoptio continet: primus est inter adoptantem & adoptatum, hujusque filios & nepotes. Secundus est inter adoptantis filios & adoptatum; filios, inquam, legitimos. Tertius est inter adoptantis uxorem & adoptatum, item inter adoptantem & adoptati uxorem. Horum graduum differentia est, quod secundus non est perpetuus, & solum durat usque dum filii sunt sub patris potestate; nam patris morte, aut filii emancipatione; aut patria potestate cessante, impedimentum cessat; primus vero tertiusque gradus impedimenta sunt perpetua, quæ solum Pontificis dispensatione tolluntur.

